ראדאמער-קעלצער לעבן

GARBATKA
— w Willi p. —
Sobienieckiego
obok willi RÓŻ
otwiera 1 czerwca b. r.
L. ROZENBERGOWA
PENSJONAT
dla dzieci
i młodzieży.
Rutynowana freblanka.
Kuchnia zdrowa i rytualna.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער ליבע טאָכטער
לאה׳טשע גראַדאָוושיק
מיט ה׳ ישראל גאָלדשטיין
ווינשען מיר פיעל גליק און צופרידענהייט.
עלטערן און פאמיליע.

לאה׳טשע גראַדאָוושיק ישראל גאָלדשטיין
פערלאבט
ראַדאָם דעם 14/5 1929

צום פערלאָבונג פון אונזער ליבען זוהן און ברודער
ישראל גאָלדשטיין
מיט זיין אויסדערוועהלטע לאה׳טשע גראַדאָוושיק
ווינשען מיר זיי אַ גליקליכען צוזאמענבונד
און עוויגע צופרידענהייט.
עלטערן חיים גאָלדשטיין עם פרוי און קינדער.

בברכת מז״ט חמה אנו מברכים את חברנו
מר ישראל גאלדשטיין
לאירוסיו את העלמה מרת לאה גראדאוושיק
תהי׳ דרכם צלחת בחיים ויבנו ביתם על הרי
יהודה וירושלים.
חיים בארנשטיין עם כלתו.

לרגלי האירוסין של חברנו
מר ישראל גאלדשטיין
עם בחירת לבו מרת
לאה גראדאוושיק
אנו מברכים אותם שיהי׳ דרכם צלחת וסוגה בשושנים
משה קליינמאן עם כלתו.

גליק און עוויגע צופרידענהייט ווינשען מיר
אונזער געטרייען שכן און חבר
מאיר ראָזענצווייג און פרוי
צו דער פערלאָבונג פון זייער ליבע טאָכטער
גאָלדע מיט ה׳ מרדכי ראָזענצוויי...
ישראל יצחק מאָנישעווסקי עם פרוי.

דאנקזאגונג.

דער ראַט און פערוואַלטונג פון דער אידישער קהלה אין קעלץ דריקן אויס אַ הארציגען דאנק די הערן: הירשעל פרייס, אהרן יוסף מאַשקאָוויטש, יעקיל פרידמאַן און סענדער צוקערמאַן (אלע פון קעלץ) פאַר דעם הויז, וואָס זיי האָבען אוועקגעשאָנקען דער אידישער קהלה אויף אַ בית־המדרש, ישיבה „תורת־חסד" און אנדערע געזעלשאַפטליכע אנשטאַלטען. (ה׳ צוקערמאַן האָט זיין טהייל אוועקגעשענקט אויפ׳ן נאָמען פון זיין פערשטאָרבענעם פאָטער ר׳ חיים צוקערמאַן ז״ל.)

דער שענער טהאַט פון די דערמאָנטע מנדבים וועט פעראייביגט ווערען צווישען דער אידישער בעפעלקערונג אין קעלץ.

דער ראַט און פערוואַלטונג פון דער אידישער קהלה אין קעלץ.

Przefarbowane stare obuwie
barwnikiem
SKINOL-FARBA
w 54 kolorach
niczem **nie różni się** od nowego obuwia gdyż po przefarbowaniu **Skinol-Farbą** jest trwała, farba nie ściera się, nie pęka i nie schodzi wskutek deszczu.
ŻĄDAĆ WYRAŹNIE SKINOL-FARBA **WSZĘDZIE.**
Przetw. Chem. „SKINOL" Warszawa Zielna 52.

צי איז ראַדאָם שוין אינגאַנצען הפקר?

דער חאָאָס אין דער יודישער קהלה — איינער געגען אַלע — אַנשטאָט א יודישע פאָלקס-שולע דריי טהרה-ברעטער: א שוואַרצע, א רויטע און א בלאָה-ווייסע — דאָס איז דער אויפטהו פון לאַנד'ס-חכם — ער וויל פריער בעגראָבען די יודען מיט די דאָזאָרעס — ער מעקט און שטרייכט די בודזשעט-פּאָזיציעס, וואָס דער ראַט האָט איינשטימיג אָנגענומען — צי איז טאַקע א שטאָדט הפקר און ווי לאַנג קאָן אזעלכעס טאָלערירט ווערען?

אַלע יאָהרען זינט די יעצטיגע קהלה שטעהט ביים רודער פון דעם געזעלשאַפטליך-ווירטשאַפטליכען לעבען דאָ אויפ'ן אָרט, האָט נאָך אזעלכעס נישט פּאַסירט. קיינמאָהל נאָך און ביי קיין שום קהלה-בודזשעט איז נאָך אזא פּלאָנטער נישט ענטשטאַנען, ווי ס'איז געשעהן מיט'ן היינטיגען בודזשעט.

עס שטעלט זיך טאַקי די פראַגע, וואָס איז געשעהן? מה נשתנה, וואָס איז היינט ערגער פון אַלע מאָהל? מה היום מיומים?

מיר זענען עדות, אַז פאַר דער גאַנצער צייט פון דער קאָדענץ האָט אין דער אידישער קהלה אין ראַדאָם געהערשט א פולשטענדיגע אידיליע. דער שלום-בית איז געווען געקניפּט און געבונדען מיט אונצעהליגע פעדים. יעדער בודזשעט, וואָס איז זיינער צייט דורכגעפיהרט געוואָרען, איז געווען בהסכם כלם מיט א קליינעם אויסנאַהם פון איין אָדער העכסטענס צוויי יחידים. ווייטער האָט קיינער נישט קוועסטיאָנירט, קיינער האָט נישט רעאַגירט און נישט קיינער האָט געמאַכט דעם קלענסטען צושריפט, אָדער בעמערקונג צו א וועלכער-ס'איז פּאָזיציע. פון שטעלען א ווידערשטאַנד, אַנ'אָפּאָזיציע אין דער פאָרם פון א „וואָטום-סעפּעראַטום"— איז געווען מאַן דבר שמיה, פון דעם איז קיין רייד נישט געווען — דער ראַט איז ביז היינט געווען די העכסטע אינסטאַנץ און זיינע בעשלוסען מכח צום בודזשעט-צוזאַמענשטעל זענען געווען דעצידירענדע און קיינער האָט נישט געוואַגט צו זיין א קורא תגר. די פערוואַלטונג האָט נאָכ'ן ראַט אַלס צווייטע אינסטאַנץ תמיד אַנערקענט די חשיבות פון ראַט און צו זיינע אָנגענומענע בעשלוסען זיך צוגעהערט מיט דער גרעסטער אויפמערקזאַמקייט, בעשטעטיגענדיג אַלעס אָהן לענגערע דעבאַטען. די פערוואַלטונג האָט אין דעם פאַל בלויז אויסגעפיהרט די פאָרמעלע זייט און ווייטער איז אַלץ געגאַנגען כשורה. דער ראַט איז געווען דער מאָסגעבענדער אויטאָריטעט, דער ענטשיידענער פּוסק און די פערוואַלטונג — דער אויספיהרונג'ס אָרגאַן. אָבער צווישען די ביידע אינסטאַנצען איז כמעט נישט קענטיג געווען קיין דיסאָנאַנסען, קיין אַנטיגאָניזמען, אָדער ווידערשפּרוכען.

אַזוי איז געווען ביז יעצט.

ביים היי-יעהריגען בודזשעט איז אָבער געשעהן נייעס. דער שלום בית האָט געפּלאַצט, די אידיליע איז צושטערט געוואָרען. די איינהייט איז געשפּאָלטען געוואָרען אין צוויי לאַגערן. אָבער נישט מיט קיין גלייכע כחות. די ציוניסטישע פּרנסים האָבען זיך פעראייניגט מיט די האַנדווערקער-פּרנסים. וועלכע בילדען צוזאַמען א פיל-שטאַרקערע קראַפט פון צד שכנגד, וואָס בעשטעהט בלויז פון די אָרטאָדאָקסען. וואָלט דאָך אפשר גוט געווען, אין אָבער פאַרהאַן איין צרה. אין ראַט זענען אין א גרעסערע צאָהל פערטרעטען די ציוניסטען און האַנדווערקער, דאַגעגען אין דער פערוואַלטונג זענען אין א גרעסערע צאָהל פערטרעטען די אָרטאָדאָקסען, וועלכע ווערען דערצו נאָך געשטיצט פון אזעלכע, וואָס האָבען פערראַטען די ציוניסטישע און מזרחיסטישע פּראַקציעס. און טאַקע דאָ, אויפ'ן באָדען פון דער צווייטער אינסטאַנץ. ס'הייסט פון דער פערוואַלטונג, האָט זיך אָנגעהויבען פיהרען א קאַמפּף, וואָס איז געווענדעט געגען ראַט.

געגען דער אָנגענומענער חזקה און טראַדיציע, וואָס האָט זיך אויסגעדריקט אין געהאָרכזאַמקייט, אין א רעספּעקטיווע בעציהונג צום ראַט, איז יעצט די גמינע פערוואַלטונג געוואָרען רעוואָלוציאָנעריש געשטימט און גענומען מורד זיין געגען דער אויבערשטער מאַכט, וואָס איז דער ראַט, וועלכער איז פעראַנטוואָרטליך פאַר דער שטאָדט, ווייל ער איז געוועהלט פון דער שטאָדט.

דער אָנפיהרער פון דער מרידה און דער גענעראַל פון דער אָפּאָזיציע-אָפענסיווע אויפ'ן באָדען פון דער פערוואַלטונג, איז דער וויצע-פּרעזעס פון דער זעלבער אינסטאַנץ, דער מעצענאַס ה' מוליער. וועלכער בעטראַכט זיך אַלס דעם ראש אין גאַנצער דעה-זאָגער פון דער קהלה. דער דאָזיגער הערר, וועלכער איז נישט קיין ציוניסט, נישט קיין אָרטאָדאָקס, נישט קיין האַנדווערקער און נישט געוועהלט און נישט בעפולמעכטיגט אפילו פון דער אינטעליגענץ צו רעפּרעזענטירען איהר אין גמינע — וויל דאָ אויסוואַקסען צו דער מדרגה פון א דיקטאַטאָר, וואָס האָט זיך גענומען מיט א אומגעהערטער געוואַגטקייט צו בעקעמפּפען די יודישע פאָלקס-שולע און אַלע אַנדערע יודיש-וועלטליכע קולטורעלע און נאַציאָנאַלע סובסידיעס. ער האָט א פּנים דערפיהלט, אַז זיין ראָל איז אויסגעשפּילט און זיינע שאַנסען ווידער אַמאָהל געוועהלט צו ווערען אַלס דעה-זאָגער ביי קהל, זענען בלאַס און שוואַך. ער האָט דעריבער גענומען זיך צופּוצען צו די אָרטאָדאָקסען און פּלוצלינג געוואָרען א פרומער, רעליגיעזער יוד, וואָס שיט פייער און שוועבעל אויף יודיש נאַציאָנאַלע און קולטורעלע זאַכען. לאַכט און שפּאָט-אָב און מאַכט חוזק פון ראַט און טהוט, וואָס איהם געפעלט.

אויף די זיצונגען אין ראַט זענען די ציוניסטען, מזרחיסטען און האַנדווערקער געגאַנגען האַנד-ביי-האַנד און זייער דעוויז איז געווען נישט צו פיעל בעלעסטיגען די שטאָדט מיט א צו גרויסען עטאַט, נעמענדיג אין אַכט די ווייניגע בעזונדערס שווערע עקאָנאָמישע קריזיסען און גלייכצייטיג דערביי געשטרעבט דערצו, אַז פון דער קהלה-סקלאַדקע זאָל פאַקטיש געשאַפען ווערען וויכטיגע קנינים, וואָס זאָלען בעפרידיגען אַלע ספערען פון די שטאָטצאָהלער'ס. אזוי למשל האָט דער ראַט איינשטימיג אָנגענומען נישט צו העכערען די שכירות פון די קהלה-בעאַמטע, ווייל די צייט איז טרויריג און מ'קאָן נישט אַרויפלעגען אויף דער שטאָדט אַלץ גרעסערע שטייערן, און כדי פאָרט אַנטקעגענצוקומען דעם פערלאַנג פון די בעאַמטע האָט דער ראַט בעשטימט צו געבען אַלע בעאַמטע, אָהן אונטערשייד, א 13-טע פענסיע. איז אָבער דאָס נישט געפעלען געוואָרען דעם מעצענאַס ה' מוליער און בעת דער בודזשעט איז איבערגעגאַנגען צו דער פערוואַלטונג אויף ענדגילטיגער בעשטעטיגונג, האָט ער געגען דעם איינשטימיגען בעשלוס פון ראַט דורכגעפיהרט די פערלאַנגטע הוספה פון די בעאַמטע. א סברה, אַז דאָ איז ה' מוליער אויסגעגאַנגען צו פּראָטעזשירען זיין שוועגערין. וועלכע איז קאַסירערין אין דער גמינע. און צוליב איהר זענען שוין ממילא אויך געהאַלטען געוואָרען אַלע איבריגע בעאַמטע. עס פּאַסט דאָך נישט צו מאַכען קיין אויסנאַהם. דאָס וועט דאָך רייצען און אויסזעהן אויפפאַלענד. דער ראַט האָט איינגעפונען, אַז די בעאַמטע זענען ניט בע'עוולה'ט און האָט אויף זיינע זיצונגען קלאָר אויסגעמאָסטען די פּאָזיציע פון „אונפּראָפּאָרציאָנעלע אויסגאַבען" („ניעפּראָפּאָרציאָנאַלניע ווידאַטקי"). מיט א בעשיידענע סומע, מאַכענדיג איין מאָהל א סוף צום סיסטעם, וואָס שטענדיג איז אונטער דער דאָזיגער האַלב-טונקעלער רובריק פערשלייערט געוואָרען פיל זאַכען, וואָס האָבען געזוכט א תיקון, ווי פענסיעס, הוספות, גראַטיפיקאַציעס פאַר א [illegible] וכדומה... א פּנים טאַקע דערפאַר. וואָס דער ה' מעצענאַס, וואָס האָט אַספּיראַציעס צו ווערען א לאַנד'ס חכם, האָט ניט געזעהן אזוי גיך א קוועלע פון וואַנען צו שעפּען פאַר דער הוספה פון די בעאַמטע, פאַר וועלכע ער איז אזוי דעמאָקראַטיש געשטימט, האָט ער זיך געכאַפּט צו די פאָלקס-שולע, פאַר וועלכע דער ראַט האָט איינשטימיג אָנגענומען א סובסידיע פון 15,000 זל. און ער וויל דאָס די דאָזיגע סובסידיע אויסרייסען מיט'ן וואָרצעל.

ס'איז אָבער זעהר אינטערעסאַנט די רעדע, וואָס דער דאָזיגער פּיקח האָט געהאַלטען אויף דער פערוואַלטונג'ס-זיצונג בעת'ן בעטראַכטען דעם בודזשעט פון ראַט. ה' מוליער האָט אויף דער דערמאָנטער זיצונג אַריינגעבראַכט א גאָר-אָריגינעלען, ממש אַנ'איינשטיין-פּראָיעקט, אַז אַנשטאָט די פאָלקס-שולע זאָל די גמינע מאַכען דריי טהרה-ברעטער: א שוואַרצע, א בלאָה-ווייסע און א רויטע. די שוואַרצע, האָט ער געזאָגט, זאָל בעשטימט ווערען פאַר די אָרטאָדאָקסען, ווייל זיי זענען א „טשעמנאַ מאַסאַ" (אויף זיין לשון צחות הייסט עס א קאָמפּלימענט צוגעוואָרפען די אָרטאָדאָקסען, ביי וועלכע ער וויל נושא חן זיין מיט דער וואַהלען. אין זייער זכות, געהאַלטען צו ווערען מיט א נייעם מאַנדאַט). די בלאָה-ווייסע זאָל

(סוף זייט 4)

אין וואס פאר א ליכט ראדאם ווערט געזעהן אין די אויגען פון פרעמדע בעזוכער.

אין דער „טשענסטאכאווער צייטונג" נום. 20 פון פאריגע וואך לייענען מיר אן ארטיקעל, וואס איז געווידמעט ספעציעל אונזער ראדאם. מיר ברענגען דא דאס ארטיקעל ווערטליך, חוץ אין געוויסע פרטים זענען מיר מיט'ן מחבר נישט מסכים. מיר וועלען זיך נאך דערצו אומקעהרען.

ר ע ד.

פאר אונז טשענסטאכאווער, איבערהויפט פאר די יעניגע, וועלכע עס קומט נישט אויס ארומצופאהרען אין יענע מקומות וועט זיין אינטערעסאנט זיך צו בעקענען מיט'ן לעבען פון אונזערע יודעלעך אין דער געגענד, וואס ווערט אנגערופען מלך אביונ'ס גיבער, דאס איז די אומגעגענד קעלץ-ראדאם.

מיר איז אויסגעקומען לעצטענס צו זיין אין ראדאם, און איך מוז זאגען, אז נישט האבענדיג בדעה אויסצונוצען מיין צופעליגען בעזוך אלס מאטעריאל פאר א צייטונג'ס ארטיקעל, האט זיך די פעדער פשוט געבעטען ביי מיר: נעם שרייב אויף וואס דו האסט געזעהן, זאל עס פערצייכענט ווערען, טראכטענדיג, אז אפשר וועלען די דאזיגע שורות אנקומען צו די יעניגע, וועלכע איך וועל דא בעריהרען.

ראדאם מאכט אויסערליך א גוטען איינדרוק. די גאסען זענען גענוג בעלעבט, די הויפט-גאס די לובלינער, מאכט א גרויסשטעדטישען איינדרוק. אויך ווארפט זיך אין די אויגען די אונצאהליגע קירכעס, וואס מען בעגעגענט אויף שריט און טריט, די עטליכע גרויסארטיגע רעסטאראנען און צוקערניעס זענען איבערפולט, עס פיהלט זיך אבער א געוויסע פראווינציאלקייט.

א גרויסע גייסטיגע ארימקייט פיהלט זיך אבער אין דער יודישער געזעלשאפט.

די יודישע בעפעלקערונג צעהלט ביז דרייסיג טויזענד נפשות. קיין שום קולטורעלע געזעלשאפטען זענען נישט פארהאנען. ראדאם איז די שטאדט פון לעדער-בראנזשע, און נאכ'ן לעצטען קריזיס איז דער עולם הכמעט אינגאנצען אבגעשטארבען און במילא איז אויך אויפ'ן קולטורעלען געביעט אלץ טויט, כמעט מען קאן נישט זאגען, אז שנים כתיקנים האבען זיך ראדאמער יודען יע אבגעגעבען מיט אזעלכע גערישקייטען ווי יודישע קולטור.

ראדאמער יודען, איבערהויפט די אינטעליגענץ, איז שמאלץ מיט איהר אנטי-יודישען פרצוף, מיט איהר אסימילאטארישען פנים.

קיין יודישע פארלעזונגען ווערען פון די אינטעליגענץ נישט בעזוכט. דאס זעלבע איז מיט'ן יודישען טעאטער. מעגען קומען די בעסטע ארטיסטען, געהען נאר דאס ביסעל מיטעל-קלאס. אויסער ווען עס קומען כאלאמורניקעס קומען די גאלערניקעס. וועלכע זענען להוט נאך א גראבען וויץ.

איך מאך אויפמערקזאם, אז שרייבענדיג די דאזיגע ווערטער, שטעל איך עס נישט בלויז אויף מיין בעאבאכטונג, נאר אזוי האבען מיר עס אויך בעשטעטיגט די איינצעלנע יחידים פון ראדאם, וועלכע בעמיהען זיך איבערצואנדערשען דעם שטייגער לעבען פון דער אבגעשטאנענער יודישער בעפעלקערונג אין ראדאם.

דאס זעלבע איז אויך אין בעצוג צו דער יודישער פרעסע.

אין ראדאם ערשיינט א וואכענטליכע צייטונג א. נ. „ראדאמער-קעלצער לעבען". דער רעדאקטאר א זעהר אינטעליגענטער מענש, וועלכער קעמפט געוויסענהאפט פאר א יודישע פאלקסשולע פאר שאפען א קולטורעל ווינקעל אין ראדאם. וואס קומט אבער דערפון ארויס. אז ער איז איינער אויפ'ן פלאץ. ער האט נישט קיין אונטערשטיצונג פון קיינעם, קיינער אינטערעסירט זיך נישט, עס געהט קיינעם נישט אן, ווען עס קומען פאר וואהלען איז ווי געוועהנליך זאגען די קאנדידאטען צו אלדאס-גוטס, אז זיי וועלען קעמפען פאר א סובסידיום פאר יודישע אינסטיטוציעס, שפעטער אבער פערגעסען זיי וועגען דעם אלעם. די צייטונג רעאגירט דערויף, אבער עס העלפט נישט.

ראדאם צייכענט זיך אויך אויס מיט א שטארקען אנטיסעמיטיזם.

אזא אפענער בולט'ער אנטיסעמיטיזם ווי עס איז אין ראדאם איז נישט צו בעמערקען אין קיין שום שטאדט אין פוילען. דארט בעהאלט מען זיך נישט דערמיט וואס מען האט פיינד א יודען דארט ווערסטו עס פיהלען אויף שריט און טריט.

און נישט בלויז אין גאס, נאר אפילו ווען דו קומסט אריין צו א נישט יוד, וועט ער דיר געבען אנצוזעהערען, אז ער טהוט דיר א טובה, אז ער פערקויפט דיר עפיס, וואס דארפט איהר מעהר, אפילו די דראזשקארזשעס שטעהען די יודישע בעזונדער און די קריסטליכע בעזונדער.

אין אלגעמיין קען ראדאם גערעכענט ווערען אלס א שטאדט, וואס איז ווייט פון קולטור, עס הערשט נישט קיין פריינדליכע בעציהונג פון מענש צו מענש, קיין אינטערעס צו קולטור בכלל און צו יודישע קולטור בפרט. און איך מוז זאגען, אז דער וויץ, וואס געהט וועגען ראדאם, אז עס הייסט רע-דם שטימט מיט דער ווירקליכקייט.

פארוואס?

איהר פרעגט. פארוואס איך האב געשריבען וועגען ראדאם און וואס קאן דאס אייך אינטערעסירען? וויל איך זיך מתודה זיין, אז איך האב עס געטהון דערפאר, ווייל איך פיהל זיך שולדיג געגען אייך טשענסטאכאווער, ווען איך מוסר אייך וועגען אייערע אסימילאטארישע טענדענצען. האב איך זיך איבערצייגט, אז איהר זענט גאלד געגען די ראדאמער שמענדרוקעס, אז איהר זענט איידעל און קולטורעלער, אז איהר זענט טויזענד מאהל פיינער פון יענער חברה, וואס האבען דאס גליק צו אטעמען די לופט פון מלך אביונ'ס גיבער, דאס הייסט ראדאם.

ש. פ.

וואס דארף מען טוהן, ווען מ'פערלירט א וועקסעל?

וואס טהוט מען, אז מען פערלירט א וועקסעל? ווי אזוי פערזיכערט מען די תביעות אויף די סכומים פון די פערלוירענע וועקסלען?

צוליב דעם, וואס א טייל קלענערע סוחרים ווייסען נישט ווי אזוי זיך נוהג צו זיין אין אזעלכע פאלען, האלטען מיר פאר ווינשענסווערטה דא אנצווייזען אין עטליכע ווערטער וועגען דער פארמעלער פראצעדור אין אזעלכע פאלען: וויבאלד מען פערלירט א וועקסעל אנשטאט די געפאהר, אז דער געפינער זאל איינמאהנען פון וועקסעל-אויסשטעלער די שולדיגע סומע. פון דער דאזיגער סיטואציע ראטעווען אבער ארויס דער ארטיקעל 94 פון וועקסעל-אוסטאוו פון 1924. לויט אט דעם ארטיקעל קאן דער, וואס פערלירט דעם וועקסעל, פאדערן פון גריי-דענס געריכט אין דעם ארט, וואו דאס וועקסעל איז צאהלבאר, צו אנערקענען דעם פערלוירענעם וועקסעל פאר אומגילטיג. נאכ'ן בעקומען די ביטע וועגען דעם, טיילט מיט דאס געריכט דעם וועקסעל-בעל-חוב וועגען אבהאלטען זיך פון אויסקויפען דאס וועקסעל; גלייכצייטיג פאדערט אויף דאס געריכט אין אפיציעלען ארגאן, אז דער בעזיצער פון בעטרעפענדען וועקסעל זאל אין משך

קליינער פעליעטאן.

ספירה.

נאך אלע ימים-טובים: פסח, 1-טער מאי און 3-טער מאי, האט זיך ערשט אנגעהויבען דער אמת'ער יום-טוב — פריהלינג. ווי זינגען די דיכטער: בלימעלעך בליהען, פויגעלעך פליהען א. א. וו.

אבער פאר אונז יודען — וואסער בליהען, וואסער פליהען? אנשטאט יום-טוב איז ביי אונז גאר — „ספירה".

און אז מ'דערמאנט דאס ווארט „ספירה", ווערט אומעטיג אויף דער נשמה — טאנץ נישט, יודעלע! זינג נישט, שפרונג נישט. נאר צעהל...

אמאהל איז דער דאזיגער מין צעהלען געווען נישט אזוי געפעהרליך — מ'האט געצעהלט די טעג פון עומר: פלעגט מען נאך מעריב באלאמוטשען א פאר מינוט און אבגעפטרט דאס פעקעל, דער קאפ פלעגט ווערען קלאר אויף א גאנצען מעת-לעת. ווארום פונקט ווי פונם דאזיגען צעהלען איז גארנישט צוגעקומען, אזוי איז אויך גארנישט אבגעקומען. און אויף צעהלען מיט'ן מויל איז בכלל יעדערער א בריה... היינט אבער קומט אן דאס צעהלען א סך שווערער...

אמת, א סך יודען זענען היינט מיט'ן „עומר" אביסעל צעקריגט און זיי האבען אויפגעהערט צו צעהלען זיינע טעג, דערפאר אבער האבען זיי גענוג אנדערע זאכען צו צעהלען: נאקאזען, וועקסלען, פראטעסטען, פערלוירענע חובות, געפרענטע צרות, פעטש א.א.וו. א. א. וו.

ס'ציילט דער ברט און ס'ציילט דער כלל...

אונקלוס.

אין געוואָרען ווייסען מיר גאָרנישט. איינס אָבער האָבען מיר יאָ געהערט, נגמלין: דער ה' מעצענאַס האָט זיך דערביי אויסגעדריקט, אַז פריהער וועט ער דאָרט בעגראָבען די יודען און אַלע דאַזאָרעס. דאָס אַלץ איז גענוג, דאַכט זיך, אַז מ'זאָל קאָנען מיט רעכט פרעגען, ווער פיהרט די קהלה, צי דער ראַט, וועלכער איז אָפיציעל געוועהלט און פעראַנטוואָרטליך פאַר דער שטאָדט, אָדער איין יחיד, וועלכער איז גענצליך פּראָגראַמלאָז, און וועלכער האָט נישט דעם מינדעסטען אינטערעס פאַר יודישע נאַציאָנאַלע און קולטורעלע בעדערפניסען? ווי לאַנג איז דער שיעור, אַז אַזעלכעס זאָל געדולדעט ווערען? וואָס פאַר אַ זין האָט עס אויסצושטעהן חרפות און בזיונות פון אַזעלכען, וואָס פיהלט נישט די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר זיינע רייד און מעשים?

ס'איז באמת אַ פראַגע, פאַר וואָס דער ראַט, איבערהויפּט די ציוניסטישע, מזרחיסטישע און האַנדווערקער-פּרנסים, וועלכע האָבען לעצטענס אַרויסגעוויזען אַ פּאָזיטיווען ווילען צו שאַפען עפּעס וויכטיגעס, רעאַלעס פאַר דער שטאָדט — אַז זיי זאָלען זיך לאָזען מאַכען אַזוי ללעג ולקלס. אויף אַזאַ אופן וועט דאָך ענטשטעהן אַ חאָאָס. דער ראַט האָט איין בודזשעט, דער ה' כוליער מבלי מרש'ט אין נאָמען פון דער פערוואַלטונג האָט אַ צווייטען בודזשעט, איז וואָס פאַר אַ איינדרוק וועט עס מאַכען אין מיניסטעריום, ווען די ביידע ענטגעגענגעזעצטע בודזשעטען וועלען זיך דאָרט צונויפטרעפען?

האָט דאָך דער ראַט אויף איינער פון זיינער אַ זיצונג ערשט נישט לאַנג בעטראַכט אַ אינטערפּעלאַציע וועגען אויסדריקען אומצוטרוי די פערוואַלטונג. פאַר וואָס זשע ווערט דאָס נישט דורכגעפיהרט?

צי איז ראַדאָם שוין אינגאַנצען הפקר, אַז זי מוז זיין אויסגעשטעלט אויף אַלערליי בעליידיגונגען און קאָמפּראָמיטאַציעס?

ווי לאַנג איז באמת דער שיעור?

ב. צוויג.

פון 60 טעג זיך מעלדען און פאַרשטעלען דעם געריכט דאָס וועקסל. אויב קיינער מעלדעט זיך נישט אין די 60 טעג, גיט דאָס געריכט אַרויס אַ בעשטעטיגונג, לויט וועלכער דאָס פערלוירענע וועקסל איז אַנערקענט פאַר אונגילטיג. דאַגעגען, אויב עס מעלדעט זיך דער בעזיצער פון וועקסל, פאַר'ן אַרויסגעבען די דערמאָנטע בעשטעטיגונג, לייגט אָב דאָס געריכט די ווייטערדיגע פּראָצעדור פון פסל'ען די גילטיגקייט פון דעם וועקסל.

דער פערלירער פון וועקסל מוז דאַן אַרויסטרעטען מיט אַ פּראָצעס געגען בעזיצער פון וועקסל. דאָס געריכט האָט דאַן פעסטצושטעלען, ווער ס'איז דער איינענטימער פון וועקסל. אַלע, וועלכע זענען אונטערגעשריבען אויף אַזאַ וועקסל, בנוגע וועלכען ס'זענען שוין אונטערגענומען געוואָרען שריט אום צו מאַכען אונגילטיג, דאַרפען נישט צאָהלען קיין געלד. אויב זיי טוהען דאָס, מאַכען זיי עס אויף אייגענער ריזיקע, זיי מעגען נאָר די וועקסל-סומע אָבגעבען אין דעפּאָזיט דעם געריכט אין דעם אָרט, וואו דאָס וועקסל איז צאָהלבאַר.

צי איז ראַדאָם הפקר?

(סוף פון זייט 2)

זיין פאַר די ציוניסטען און די רויטע פאַר די סאָציאַליסטען.

אָט מיט אַזעלכע ציניש און נידריגע אויסדריקען דריקט זיך עס אויס אַ וויצע-פּרעזעס פון אַ גמינע פערוואַלטונג און אויך דערצו אויפ'ן חשבון פון אַ יודישע פאָלקס-שולע. דער דאָזיגער לאַנד'ס-חכם האָט זיך ערלויבט צוגעהן איבער די קעפּ פון גאַנצען ראַט און כסדר געשטראָכען אַ גאַנצע רייהע פּאָזיציעס אין בודזשעט און ביי אַ טייל צוגעשריבען זיינע גאוניש הערות, אַזעלכע מינים „וואַטום-ספּעראַטום'ס".

דער דאָזיגער ה' מעצענאַס טאָרעס'ענס קאָנקורענט און דער צווייטער ענטדעקער פון אַ נייע רעאַליטעט-טעאָריע האָט זיך ערלויבט צו מעקען די איינשטימיג-אַנגענומענע פון ראַט סובסידיע פון 10.000 זל. אויפצובויען אויפ'ן בית-החיים אַ וואַרטע-זאַהל (פּאַטשעקאַלניע) וואָס איז אונבעדינגט נויטיג. ער האָט אויסגעשטראָכען די דורכ'ן ראַט אַנגענומענע סובסידיע פון 2000 זל. פאַר דער גמילת-חסד-קאַסע אויף דזשערשקאָווער גאַס, חוץ דעם אויך נאַציאָנאַלע סובסידיעס און אַנד.

יעצט נאָך אַ פאַקט, וואָס חאַראַקטעריזירט די „ריהמפולע" טהעטיגקייט פון דאָזיגען ה' מעצענאַס.

רא ערשט נישט לאַנג האָט זיך צו דער גמינע געווענדעט אַ קריסט, וועמענס ערד-באָדען גרענעצט זיך מיט'ן בית החיים און פאָרגעלעגט דער גמינע צו קויפען ביי איהם 5 מאָרגעס פעלד. וואָס פון די אונטערהאַנדלונגען

אַ בעזוך

אין ראַדאָמער „בית-יתומים"

ווי מיר האָבען מיטגעטיילט אין פאַריגען נומער פון אונזער צייטונג האָט אונזער רעדאַקציע, אויף דער איינלאַדונג פון דער פאַרזיצענדערין פון בית-יתומים-קאָמיטעט, ד"ר פרוי מוליער, געמאַכט אַ בעזוך אין דער דאָזיגער היגער אינסטיטוציע.

דער אַנשטאַלט געפינט זיך בערך אַ קילאָמעטער ווייט פון דער שטאָדט, אויפ'ן וואַרשאַווער וועג. די געביידע שטעהט אַריינגערוקט אויפ'ן פעלד עטליכע צעהנדליגע מעטער פון שאָסע און מיט איהר רחבות און קאָלאָסאַלען פּערנעם זעהט זי זיך אַרויס אויף אַ ווייטע שטרעקע. יעדער דורכגעהער, אָדער דורכרייזענדער מוז ווענדען זיין אויפמערקזאַמקייט אויף דער דאָזיגער פּרעכטיגער געביידע, וואָס מאַכט אויסערליך דעם איינדרוק פון אַ פּאַלאַץ פון אַ רייכען גוט-בעזיצער, צו וועמענס בעזיץ עס געהערט די גאַנצע אַרומיגע לאַנדשאַפט.

דער פּלאַץ, וואו דער בנין איז אויסגעבויט הייסט אָבאָזשיסקאָ (פריהער אַלטע [illegible]) וואָס לויט זיין פּרימיטיווען אויסזעהן מיט די קליינע נידריגע הייזלעך, וואָס זענען דאָרט צעשיט און צוואָרפען אין אַ קליינער צאָהל, איז עס ענליך צו אַ קליין דערפעל. די געגענד איז [illegible] פון עטליכע צעהנדליג פאַמיליעס, צווישען זיי זעהר ווייניג יודען.

דער ריזיגער, פּראַכטפולער בנין איז אויפגעשטעלט געוואָרען פון דעם זיינער צייט בעריהמטען נדבן און פילאַנטראָפּ ר' ראובן בעקערמאַן ז"ל, אַ שטיק פאַר דער מלחמה. דער דאָזיגער געשאַנק שטעהט ווי אַן אייביגער מאָנומענט, וואָס דערמאָנט אָן דער הערליכער עפּאָכע פון דער איידעלער אַריסטאָקראַטיש-פּאַטריאַרכאַלישער משפחה בעקערמאַן, וואָס האָט פיעל גוטעס געטוהן דער שטאָדט, אויף וועמענ'ס איז געזאָגט געוואָרען ביתה היתה פתוחה לרוחה און וואו אַלע געליטענע און ליידענדע האָבען געפונען שוץ, טרייסט און הילף.

דאָס בית-יתומים-הויז, וואָס ר' ראובן בעקערמאַן ז"ל האָט איבערגעלאָזט אַ מתנה דער שטאָדט, קאָן דיענען אַלס מוסטערהאַפטער ביישפיעל פאַר אַלע שטעדט אין פּוילען. אין קיין שום שטאָדט איז נאָך אַזאַ ריזען בנין פאַר יודישע יתומים נישט אויפגעשטעלט געוואָרען. די איינריכטונג איז גלענצענד אוועקגעשטעלט. דער בנין ענטהאַלט 17 הערליכע געראַמע צימערן אַזוי ווי סאַלאָנען. חוץ דעם געפינט זיך דאָרט אַ הערליכע שוהל, וואָס האָט אַ שטאָק הויך. אַזאַ שוהל

האָט געמעגט דרייסט שטעהן אין מיטע צענטער פון שטאָדט. אַ'ן פיל היגיענישען איז די שוהל בעסער און בעקוועמער איינגעאָרדענט ווי די שטאָדטישע שוהל. די הייבעריטע גאַלעריע נעמט אַרום ווי א רונדיגער פאַס דעם גאַנצען אַרום פון דער שוהל אייפ'ן אייראָפּעאישען שפּיגער, נישט ווי ביי אונז אין שטאָט, וואו די נשים געפינען זיך כמעט מבחוץ דער שוהל.

אין יעדען ווינקעלע איז זויבער, ציכטיג, ריין און לופטיג. אין די שלאָף-צימערן פון די קינדער זענען די בעטלעך ריין איבערגעצויגען. די פּאָדלאָגעס זענען געפּוצט און פּוטרירט ווי אין א סאַלאָן.

די פּרעזעסין פרוי ד"ר מוליער צוזאַמען מיט דער פערוואַלטערין פיהרן אונז אַרום איבער די גאַנצע לעגע און בוי'ט פון דעם גרויסאַרטיגען בנין. אומעטום, וואו מיר קומען אַריין בעוואונדערען מיר די אָרדנונג, די זויבערקייט און די היגיענישע זאָרגפעלטיגקייט.

פאַראַן א ספּעציעלער וואַש-צימער, וואו די קינדער ווערען געבאָדען און וואַשען זיך. מיר געהען אין מאַגאַזין, וואו עס שטעהען די ערנאַהרונג'ס-פּראָדוקטען. אויך איז טאַקי דאָרט אין בעסטען אָרדנונג, ריין און זויבער. אַבער איין זאַך איז צום בעדויערן. דער מאַגאַזין האָט געברויכט זיין מעהר זעקלעך מעהל, צוקער, אַרבעס, קאַשע, פעטס און אַנדערע פערשידענע פּראָדוקטען. נישט-קשה ס'וואָלט גאַנץ גוט געפּאַסט, אז ראַדאָם זאָל זיך ערלויבען אויף אזא „לוקסוס" פאַר די דאָזיגע אָרימע יתומים'לעך.

פון דאָרט געהען מיר אין דער בעקליידונג'ס-אָבטיילונג. אויך דאָרט איז אַלץ אין דער בעסטער אָרדנונג. די קינדער האָבען אויף 6 מאָהל איבערצוציהען די וועש, 4 מאָהל דאָס אונטערוועש און צוויי מאָל צו טוישען די שיך. טראָץ דעם אַלעם אָבער וואָלט די שטאָדט געמעגט זיך פערגינען צו בערייכערן אויך די דאָזיגע מלבושים-אָבטיילונג. ס'וואָלט קיין עוולה נישט געווען.

אויף עסען איז בעשטימט אין פּאַרטער א ספּעציעלער גרויסער עס-צימער. ווייטער איז דאָ א זעהר בעקוועמער, גערוימער-צימער אויף א שולע מיט לאַווקעס און שרייב-טאָוולען, וואו מיט די קינדער ווערען געלערענט ספּעציעל יודישע למודים, ווייל די וועלטליכע לערן-געגענשטאַנדען לערנען זיי זיך אין די פּאָזשעכנע שולען, אייניגע פון זיי געהען אין יודישען גימנאַזיום „פּטיאַטעשול וויעדזי".

אין בית-יתומים זענען פערהאַן אייניגע נייה-מאַשינען, אויף וועלכע די קינדער לערנען זיך נייהען, פּערריכטען העפטען. אַלע צימערן זענען אויסגעשלייערט און אויסגעציערט פון אייגענע האַנד-אַרבייט, וואָס די קינדער מאַכען און אַרבייטען אויס. אַזוי איז צו בעמערקען פערשידענע שניצלערייען, געמעהלעכער און בלומען נאַטירליכע ווי קינסטלערישע.

ווי די פּרעזיצענדערין פרוי מוליער גיעט אונז איבער, האָט זי איינגעפיהרט, אז די קינדער פיהלען אויף זיך די פליכט פון פוצען, ריימען און בכלל האַלטען זיי אַליין די גאַנצע ווירטשאַפט ריין, שעהן און אין דער געהעריגער אָרדנונג. דאָס, ערקלערט זי אונז, איז לויט די לעצטע פּעדאַגאָגיש-ערציהערישע אָנווייזונגען פון יתומים-פערזאָרגונג, אז די יתומים זאָלען זיך אַליין בעדיענען, כדי זיי זאָלען זיין ריהרעוודיג און אַרבייט'ס-פעהיג אַלץ אַליין אויסצופיהרען, אָהן וועלכער עס איז ווייטיגער בעדיענערישער הילף.

ווען די קינדער בעקומען עלעמענטאַרע בילדונג און נעמען אונטערוואַקסען ווערט דאַן פול געלעגט אַכט אויף זייערע בעזונדערע פעהיגקייטען און די פערוואַלטונג זאָרגט דאַן צו ערלערנען זיי א פאַך. זיי זאָלען ווערען זעלבסטשטענדיג און קענען זיך אַליין שפּעטער אויסהאַלטען. עטליכע אַזעלכע קינדער האָט דער בית-יתומים אַוועקגעשיקט קיין פּיאָטרקאָוו און וואַרשא, וואו ס'געפינען זיך פאַכאָווע שולען (בורסיס), אויסהאַלטענדיג זיי אויף בית-יתומים'ס חשבון. פאַראַן אין בית-יתומים א אָסטראָווצער יונגעלע, א יתום פערשטעהט זיך, וואָס ווייזט אַרויס גרויסע פעהיגקייטען צו מאַהלעריי און צייכענען. א געוויסער היגער פּראָפעסאָר פון צייכנונגען האָט זיך מיט איהם זעהר פּעראינטערעסירט און זאָגט איהם פאַר א צוקונפט אויפ'ן דאָזיגען געביעט.

אַרום דעם גרויסען הויז איז דאָ פעלד פון אַלע זייטען אַרום. וואָס געהערט צום בית-יתומים. די לייטונג האָט בדעה צו פערפלאַנצען אויפ'ן פראָנט-פּלאַץ ביים אַריינגאַנג אין יתומים-הויז א גאָרטען. דאָס איז אָבער פאָרלויפיג א בלויזער געדאַנק. דער קאָמיטעט האַנדעלט זיך גענוג מיט אַלע כחות דעם דאָזיגען אַנשטאַלט. וואָס איז איינער פון די וויכטיגסטע און נייטוועדיגסטע צו דערהאַלטען. דער קאָמיטעט בעקלאָגט זיך אויף דער שוואַכער פּעראינטערעסירונג מצד דער שטאָדט צום דאָזיגען ערציהערישען הויז, וואָס איז א היים פאַר פיל צעהנדליגע קליינעכדיגע יתומים און זקנים.

בס"ה צאָהלען פון דער גאַנצער יודישער בעפעלקערונג חודש-געלד נאָר 240 מענשען, וואָס מאַכט אויס צוזאַמען א נישטיגע סומע. דער בודזשעט פון בית-יתומים בעטרעפט א יאָהר העכער 40 טויזענד זלאָטעס. נאָך די סקלאַדקעס און די סובסידיעס פון מאַגיסטראַט און גמינע בלייבט א קנאַפּע העלפט פון בודזשעט נישט געדעקט. און כדי צו פערשאַפען די פעהלענדע סומע ווערען אָפט איינגעאָרדענט פערשידענע אימפּרעזען, ווי קאָנצערטען, מאַסקען-בעלער א. אַנד. דאָס אַלץ אָבער איז נאָך נישט קיין פולע פערזיכערונג און קענען נאָך נישט גאַראַנטירען דעם בודזשעט.

דער דזשוינט, וואָס פלעגט ערטיילען א געוויסע שטיצע די בית-יתומים-אַנשטאַלטען אין פּוילען, האָט די דאָזיגע שטיצע צוריקגעצויגען און דער בית-יתומים איז דעריבער אָנגעוויזען אינגאַנצען אויף אייגענע כחות. די אַלע אומשטענדען בעשווערען די ענטוויקלונג פון דער דאָזיגער וויכטיגער אינסטיטוציע. דער קאָמיטעט מאַכט אַלע אָנשטרענגונגען דעם בית-יתומים צו האַלטען אויף די פיס. ס'קאָסט גענוג אַרבייט, מיה און צייט. אָבער דאָס אַלץ איז נאָך ווייניג. ס'פעהלט זיך פיעל אין דער שטאָדט און דאָ מוז מען זאָגען, אַז די יודישע בעפעלקערונג גאָרנישט אין אָרדנונג. נישט אַזוי בעציהט מען זיך צו א בנין, וואו ס'ווערט ערנעהרט און ערצויגען יודישע יתומים. ס'איז נאָר א שאָד, וואָס אונזערע ראַדאָמער יורען נעמען זיך נישט אַמאָהל צייט און שפּאַצירען אַראָב אין בית-יתומים. זיי וואָלטען זיך געמעגט דאָס פערגינען. זיי וואָלטען זיך מיט אייגענע אויגען איבערצייגט, וואָס פאַר א גרויסער בעדייטונג דאָס דאָזיגע הויז האָט. זייער בעציהונג וואָלט דאַן געוואָרען וואַרימער און זייער אינטערעס שטאַרקער.

אַבסערוואַטאָר.

ספּאָרט

בר-כוכבא—טשאַרני 2:0 (1:0)

א גרויסען אינטערעס האָט אַרויסגערופען דער דאָזיגער מייסטערשאַפטס-מעטש ווענען קל. „א", וועלכער איז פאָרגעקומען דעם פערגאַנגענעם זונטאָג אויפ'ן ספּאָרט-פּלאַץ פון 72-טען פּ. פּ.

ביז דער ערשטער העלפט האָט ב"כ א שטאַרקע איבערמאַכט, זי בעלאַגערט ממש טשאַרני'ס טויער, אָבער אָהן א ווערלעכען-ס'איז רעזולטאַט. דאַגעגען די טשאַרני קומט צום „וואָרט" נאָר געצעהלטע מינוטען און די לעצטע צוקומענדיג צו ב"כ-טויער דיקטירט דער שיעדס-ריכטער א „קאָרנער", פון וועלכען עס ברענגט טשאַרני דעם ערשטען גאָל. די פערטיידיגונג פון ב"כ איז געווען אויפ'ן צד'ט, דערפאַר אָבער איז די שטורם-ליניע געווען כמעט נישט טעטיג און האָט נישט אויסגענוצט א סך גינסטיגע מאָמענטען, און ביי וועמען מען האָט אַרויסגעזעהן א בולט'ע שוואַכקייט.

נאָך דער הפסקה איז דער שפּיעל א ברוטאַלער און פערמאָגט ווייניג אינטערעסאַנטע מאָמענטען. עטליכע מינוט פאַר'ן סוף ענטשטעהט א חאָאָס ביי ב"כ טויער, די שפּילער פון ב"כ זענען ניט אויפ'ן צד'ט. און דאָ הערט זיך א פייף — א צווייטער גאָל פאַר טשאַרני. דער רעזולטאַט פון דאָזיגען מעטש 2:0 פאַר טשאַרני איז אויסגעקומען פאַטאַל פאַר ב"כ, וועלכער האָט עס צו פערדאַנקען זיין שוואַכען צוזאַמענשטעל.

שיעדס-ריכטער ה' בוקאָווסקי איז געווען נישט אויפ'ן אָרט און ס'האָט זיך בולט אַרויסגעזעהן די איינזייטיגקייט דערמיט, וואָס ער האָט נישט געוואָלט אָנערקענען א גאָל פאַר ב"כ, וועלכער האָט זיך קלאָר אַרויסגעוויזען פאַר אַלע אַנוועזענדע צושויער. אַפילו נישט-יודען האָבען איהם אָנערקענט.

ר.ק.ס.—פּראָג (זאַגאָזשדזשאָן) 2:4 (1:1)

צומאָרגענס מאָנטאָג איז פאָרגעקומען א צווייטער מייסטערשאַפטס מעטש ווענען קל. „א" צווישען די דערמאָנטע „א"-קלובען אויפ'ן קאַמפּס-פּלאַץ פון ר.ק.ס. (אַלטען נאָרטען).

דער שפּיעל איז א אָפענער, ביידע צדדים בעוואַרפען די טויערן מיט שטורמישע „באָמבעס" און ביז דער הפסקה איז דער רעזולטאַט 1:1

אויף דער צווייטער העלפט וואַרפט פּראָג אַן א שטאַרקען טעמפּאָ און דער מעטש ווערט פערוואַנדעלט אין א ברוטאַלען שפּיעל. דער שיעדס-ריכטער ה' ציעשקאָווסקי רעאַגירט נישט דערויף, און דער רעזולטאַט פון ברוטאַלען שפּיל איז געווען: 3 שפּילער פון פּראָג ווערען בעזייטיגט פון פּלאַץ. ר.ק.ס. אויסנוצענדיג די שוואַכקייט פון געגנער, טראָגט זיך אַריבער צו פּראָג'ס טויער און דער סוף פון דעם אזוי-אינטערעסאַנטען מעטש איז אויסגעפאַלען נישט צום גינסטען פאַר פּראָג. ענדיגענדיג זיך מיט'ן רעזולטאַט 4:2 פאַר ר.ק.ס.

שיינבוים.

פון „טאז” יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג

דעם 11 מאי ה. י. איז אין לאקאל פון „טאז” פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון די מיט-גלידער.

אין דער פערוואלטונג און אין דער רעוויזיאנס-קאמיסיע זענען געוועהלט געווארען די ביז-איצטיגע מיטגלידער.

אלס דעלעגאט אויף דעם ערשטען לאנדעס-צוזאמענפאהר פון „טאז” אין ווארשא איז אויסגעוועהלט געווארען ה' ד"ר פאמראק.

* * *

זומער-קאלאניעס אין גארבאטקא

ביז דעם 1-טען יוני (טשערחייגן) ה. י. וועלען פארקומען אין ביורא פון „טאז” (דלוגא 24) פון 11 ביז 1 נ. מ. די איינשרייבונגען פון קינדער אויף די זומער-קאלאניעס אין גארבאטקא.

נאך דעם טערמין וועלען קיין איינשרייבונגען מעהר נישט פארקומען, צוליעב די בעגרעניצטע צאהל ערטער.

Od wielu lat już istniejące

Biuro Próśb TŁOMACZEŃ — I — PRZEPISYWAŃ

p. f. „PROLITEX”

RADOM, WAŁOWA 5, oficyna I-e piętro.

USKUTECZNIA

Podania, skargi, opozycje, apelacje w sprawach cywilnych, karnych, wojskowych i paszportowych oraz **rekursy do wszystkich urzędów państwowych i administracyjnych**

KORESPONDENCJA HANDLOWA

umowy i punkt. przedrejentalne

פאהז=רינג

אונטער'ן פראטעקטאראט פון דער ארגאניזיר-קאמיסיע ביים האנדווערקער-קלוב אין ראדאם.

נ. לעווין ענטפערט דעם ה' קאפ-לאר מיט 10 זל. און רופט ארויס: הרב יחיאל קעסטענבערג, דוד בלאט-מאן—סקארישעווסקא 24, אברהם ווייג-טראוב—וואלאווע 3, פסח פרידמאן—קאסירער, זעליג פינקעלשטיין—בוכ-האלטער, מאיר פינקעלשטיין—קאשא-ראווע 4, יעקל לעבמאן—פיאסקי 29, לייזער דערש — קאזיעניעצקא 16, רפאל מאנדעלזאן — פיאסקי 10, משה יאבלאנקע — נייע וועלט 22.

יש. פעלדמאן ענטפערט דעם ה' איידעלבוים מיט 10 זל. און רופט ארויס די ח"ה: עליאש בלאטמאן — גאוואגראדזקע 8, אלי' גלאזמאן — וואנזקע 5, בר. פשיטיצקי — יזיטאל-דא 7-9, יש. גוטמאן—רינעק 9.

יעקב העלצמאן ענטפערט דעם ה' קאטליאר מיט 10 זל. און רופט ארויס די ח"ה: יעקב ווייגארט — דלוגא 1, וועלוויל בוימאן — לובלינער 25, יוגת רוטמאן — רווינסקע גום. 21, יואל גאלדפארב — וואלאווע נום. 2, מתית זילבערבערג — פיאסקי 29,

משה ראזענבוים ענטפערט דעם ה' איידעלבוים מיט 10 זל. און רופט ארויס: משה קליין — לובלינער 26, אייזיק זימלער — וויפאקא נום. 39,

לייבוש שטיינבאך — לובלינער 26, פריזירער ראזענבערג—פילסודסקי 11, זינדל ראזיצקי — לובלינער נום. 15, יעקב האלץ — לובלינער נום. 21, ירמיה גאלדשטיין — לובלינער 24, מרדכי פאהלאוויטש — לובלינער 21.

שלמה ראזענבערג ענטפערט דעם ה' איידעלבוים מיט 10 זל. און רופט ארויס. איזאק וואלאנאווסקי—לובלי-נער 27, ש. א. מילגראם-לובלינער 27, וועלוויל רויזענבערג — „ 34, יש. זיידמאן — „ 21, מאקס בוימייסטער — „ 11, י. ד. סטראוואצינסקי — „ 24, אבא האך — „ 3, ה' גוטמאן פירמא „אמעריקאן” לוב. 5 ש. ווינשטאק — וויטאלדא נום. 8, צאלקע בלייוואס — רווינסקע 16.

ה' מאגנישעווסקי ענטפערט דעם ה' איידעלבוים מיט 10 זל. און רופט ארויס די ח"ה: יחיאל גאלדבערג — רווינסקע 4, מאטיל אפאטאווסקי — לובל, 9, ברוך ניימאן-רווינסקי 16, ברוך ראזענצווייג—סט. קראקאווסקי 5, פסח פוקס — פאטצעראווע נום. 16, יעקב קינצלער — לובלינער נום. 12, חיים גאלדבערג — וואלאווע נום. 31, מנשה בלייוואס — שווארליקאווסקי 6, יעקב גרושקעוויטש — רווינסקי 11, מאיר ראזענצווייג — לובלינער 14.

ארקעסטער=רינג

פון „ברית-טרומפעלדאר”

אונטער'ן פראטעקטאראט פון די ה"ה:

דיר. אינוש. רוסאק, י. פרענקעל, י. לעשטש.

דיר. דוד פרענקעל ענטפערט מיט 5 זל. רופט ארויס: גבריאל זיגמאן — לובל. 18, פלטיאל מושקטבליטה — דלוגא 13, יעקב קליינמאן-וואל 16, יעקב באקמאן—פאריאזדאווע.

מרדכי ווייסעלפיש ענטפערט מיט 5 זל.

יעקב זילבערשטיין ענטפערט מיט 5 זל. רופט ארויס: ל. דאנציגער — לובל. 27.

נתן רובינשטיין — גיטערסקא נ. 80 ענטפערט מיט 5 זל.

ישראל גאלדבערג ענטפערט מיט 5 זל. רופט ארויס: פעלא קליימאן — לובל. 26, ליובא ראזענבוים—לוב. 26, שלמה הימעלפארב-לובל. 26, מ. וייל —פיאסקי. ז. ראזענצווייג-פיאסקי 29, אלי' בלאטמאן — גאוואגראדזקא 20, דוד סטאל — רינעק 11, מאניעק וואקסבערג - לובל. 12.

אברהם מאנדעלקארן ענטפערט מיט 3 זל. רופט ארויס: זעליג אייכענבוים —קילינסקי 13, שמואל קעסטענבערג— לובל. 22.

אפרים פרזשעדנאוועק ענטפערט 5 זל. רופט ארויס: מאיר הורוויץ - לובל. 34, גיטמאן ראקאש-לובל. 9.

יוסף אקערמאן ענטפערט מיט 3 זל.

רופט ארויס: יצחק מאלבע לובל. 25 מאיר קירשענבלאט — פל. יאגיעל. 1. משה בארענשטיין - קאזיעניעצקא 12 מאקס נארדהיינר — שערצקא נ. 16, משה יעקב פרידמאן — רינעק 11, זעליג גאלדבערג — פארוואלני נ. 5, משה גאלדבערג - פארוואלני נ. 5.

חיים צוקער ענטפערט מיט 5 זל. רופט ארויס: פ. גיסטער—זגארגא 8 יעקב יאמעס - לובל. 30, מ. יאפע - רינעק 9, טענענבוים—רווינסקא 16, צוקער—לובל. 11, פרזשעמיסלאוו — פל. יאגיעל. 5.

שמואל גארפינקעל ענטפערט מיט 2 זל. רופט ארויס: משה ווייכמאן - סקארש. 6. שלמה דאנציגער - סקא-רישעווסקא 25, בערנארד שאבעסזאהן - קאזיעניץ, יוסף הענדעל - פל. יא גיעל. 1, שמואל הורוויץ - סקארש. 25 נעניא לעווענטאל - סקארשעווסקא 45 לאלא ראזענבערג - קילינסקי 1.

מאיר האנצבערג ענטפערט מיט 2 זל. רופט ארויס: מיכאל קריגער - לובל. 34. איניעק גראסמאן, לוב. 23. דניאל ליכטצינדלער — לובלינער 25, סאלא רייכנאדעל — נאוואגר. 23, איטקע גאלדבערג — רינעק נום. 17, ישראל דיאמענט — לובלינער נ. 25. בערנארד ראטשטיין — לובל. 25.

Na okres wiosenny.

SKŁAD APTECZNY

F. Łagodzińskiego

w RADOMIU, Pl. 3-go Maja Nr. 1.

P O L E C A:

Płyny do barwienia i odnawiania obuwia w 50-ciu kolorach

Karbolineum

Naftalina

Terpetyna

Zioła przeciw molom

Nasiona kwiatowe.

פון סוחרים-פעראיין

לעצטענס זענען די ראַדאָמער סוחרים-קרייזן אויפגעטרעטן געוואָרן אויף א נייעם קויף-סיסטעם, וואָס ברענגט אונטער דעם קרעדיט און דעם עגזיסטענץ פון לאַנג-יעהריגע, איינגעפונדעוועטע האַנדעלס-פירמעס. ס'איז נעמליך פאַסטגעשטעלט געוואָרן, אַז ס'נעמינען זיך א נייער מין קונים, וואָס אויסנוצענדיג די אומגעמעלע לאַגע אין יעצטיגען עולם המסחר, קומען זיי אין פערש דענע געשעפטען, שטעלען פאַר מכלומרשט זייערע פערזענליכע לעגיטימאַציעס און ווען זיי ציהען אַן א געוויסען קרעדיט, געהען זיי מיט די איינגעקויפטע זאַכען אויף די מערק-פלעצער, אָדער וואו אנדערש און זיי פערקויפען פאַר האַלב געלד.

פערשטעהט זיך, אַז דאָס ווערט געטוהן מיט דער אויסרעכנונג, וואָס די דאָזיגע נייע קונים קויפען באַלד לכתחילה אויף נישט צו בעצאַהלען, און אויף אַזאַ אופן פערקויפען זיי די זאַכען אויף כולו ריוח. וואָרום וויפיעל זיי נעמען, גייט זיין העלפט געלד, בלייבט עס ז ערס.

דעם דאָזיגען אָריגינעלען „מסחר“ האָט דער סוחרים פעראיין ערקלערט א קאַמפּף, כדי אָבצוהיטען די סאָלידע פירמעס, נישט צו לאָזען זיי פאַלען קרבנות צוליב זייער אויסנעהמונגערטקייט נאָך לייזונג.

היינטיגען מאָנטאג איז אין תיגען יודישען סוחרים פעראיין אָבגעהאַלטען געוואָרן א חבר'ישע פערזאַמלונג מיטן אנטייל פון פערבעטענע געסט פון די פוילישע סוחרים. אין די פערזאַגען פון די ה"ה: רעמיאַלאָווסקי, מיעטשניקאָווסקי און פיורא.

די פערזאַמלונג האָט זיך בעראַטען דעזגען אָננעמען פעראַיטונגס-מיטלען צו בעשיצען דעם קרעדיט און גלייכצייטיג צו בעקעמפען די טענדענצען פון בייזוויליגע קויפער'ס, וועלכע מיסברויכען מיט זייערע קניות.

די געסט פון פוילישען סוחרים-פעראיין האָט וואַרים בעגריסט דער פערוואַלטונגס-מיטגליד ה' אברהם פינקעלשטיין.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרן צו שאַפען א בשותפות'דיגען קאָמיטעט פון יודישען און פוילישען סוחרים-פעראיין, וועלכער אויסגאַבע ס'וועט זיין אויסצואַרבייטען כללים, לויט וועלכע די סוחרים דאַרפען זיך האַלטען און ווי אַזוי זיי דאַרפען זיך אויפפיהרען אין אַזעלכע פאַלען.

טויזענדער פאַמיליעס
האָבען שוין פערזיכערט
דעם עגזיסטענץ
Kursy Samochodowe
PRYLIŃSKIEGO
Warszawa Al. Jerozolimskie 27
שוץ און וואָהנונג פאַר צוגערייזטע.
די גרעסטע שול-וואַרשטאַטען.

קאָמוניקאַט
פון „מזרחי“ און „צעירי-מזרחי“
— אין ראַדאָם. —

שבת דעם ערשטען טאָג חוהמ"פ (27/4) איז אין אייגענעם לאָקאַל פאַרגעקומען די יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די מיטגלידער פון „צעירי מזרחי“, אויף וועלכער ס'איז געוועהלט געוואָרן א פערוואַלטונג פון 6 חברים.

באַלד נאָך דער פערזאַמלונג האָט זיך די פערוואַלטונג קאָנסטיטואירט אויפ'ן פאָלגענדען אופן: פאָרזיצענדער-ה' ב"ן, סעקרעטאַר-ה' ישראל גרינץ, געהילף-סעקרעטאַר—ה' יעקב קאַרמאַן. אַלס שקל-קאַסירער איז בעשטימט געוואָרן ה' ב"ן.

* * *

די ביבליאָטעק ביים „צעירי-מזרחי“ איז לעצטענס בערייכערט געוואָרען מיט א גרויסען אויסוואַהל העברעאישע און יודישע ביכער, אָריגינעלע, ווי אויך איבערזעצונגען פון די נייעסטע שאַפונגען.

די ביבליאָטעק איז אָפען: זונטאָג, דינסטאָג און דאָנערשטאָג פון 7 ביז 9 אָוו.

דער חודש-אָבצאָהל נור 50 גר.

* * *

די ביבליאָטעק אָרדענט אויך איין א לאָטעריע צו געווינען א רייהע חעכסט-נוצליכע און ווערטפולע ביכער.

די ציהונג קומט פאַר דעם קומענדען ל"ג בעומר (5|28).

דער פרייז פון א בילעט 50 גר.

די בילעטען צו בעקומען אין סעקרעטאַריאַט פון „צעירי-מזרחי“ (רינגעלבלום 11) פון 8 ביז 10 אָוונד.

ח ד ש י.

די שענסטע
טאַפּעטען
צו זעהר ביליגע פרייזען
קען מען נור בעקומען
אין דער לאַנג-יעהריגע פירמע
ש. שטיינמאַן
— ראַדאָם —
לובליגער 21.

מודעה.

מיר מלמדים פון די ראַדאָמער ת"ת הכללית מאַכען בעקאַנט דעם ראַדאָמער יודישען פובליקום, אַז אַזוי ווי עס איז שוין די זיבעטע וואָך, וואָס מיר בעקומען נישט אויסגעצאָהלט אונזער לוין, האָבען מיר שוין נישט די מעגליכקייט ווייטער צו לערנען מיט די קינדער, וואָרום „אם אין קמח אין תורה“. אַלזאָ אויב מיר וועלען נישט בעקומען אויסגעצאָהלט אונזער לוין ביז יום ה' פרשת בחקותי, וועלען מיר זיין געצווינגען נישט צו שטעלען זיך צו די למודים.

מיט אכטונג
די מלמדים פון דער ת"ת אין ראַדאָם.

יונגלעך זענען נויטיג
צוצוטראָגען צייטונגען
אין רעדאַקציע פון „ראַדאָמער-קעלצער לעבען“.

OBWIESZCZENIE.

Podajemy do wiadomości P. P. Właścicielom realności, że dotychczas żaden z instalatorów wodoc. kanal. w Radomiu nie posiada koncesji na wykonywanie powyższych robót; może jedynie wykonywać roboty instalacyjne za każdorazowem zezwoleniem Wydziału Wodociągów i kanalizacji m. Radomia.

W interesie własnym P. P. Właścicieli realności leży, by—przed oddaniem robót prywatnemu instalatorowi—udawali się, celem zasięgnięcia szczegółowych informacyj, do naszego Biura (ul. Basenowa Nr. 16, róg Spacerowej).

Radom, dnia 18/IV 1929 r.

Wydział Wodociągów Miejskich

Zakład Ogrodniczy Miejski

poleca po cenach przystępnych FLANCE KWIATOWE i WARZYWNE, podejmuje się zakładania ogródków, upiększania kwiatami balkonów i t. p.

Zgłoszenia - bezpośrednio do ZAKŁADU przy ul. 1 MAJA, lub do wydziału Gospodarczego Magistratu m. Radomia, ul. Basenowa Nr. 20, telefon Nr. 562.

Kino „ODEON“ Teatr	Kino „CORSO“ Teatr	Kino „Nowe Czary“ Teatr
Od 21 MAJA i dni następ. świetny film sezonu **ZDRADA** (Lekka Kawalerja) Nad program! Nad program! *Tragedja łodzi podwodnej*	Od 21 maja i dni następ. **PRZED BITWĄ** w roli głównej NINA VANNA **Księżniczka Edyta** **z LNIZĄ LE GRAND** *Anons!* 1) Siódmy cód świata 2) Sfałszowane miljardy	פון דינסטאַג דעם 21 ד. מ. און ווייטער **Wielki film wschodni p. t.** **Symfonja Pepetyczne** *(Zoria, córka Szeika)* Frywolna komedja p. t. **Sportowiec z miłości**

ווי אזוי זעהט אויס דער בודזשעט פאר דער שטאדט קעלץ

(פרעסע - קאָנפערענץ אין קעלצער מאַגיסטראַט)

אין מאַגיסטראַט איז די טעג דורכ'ן פרעזידענט ה' געטעל גערופען געוואָרען אַ פרעסע-קאָנפערענץ, אויף וועלכער דער פרעזידענט האָט פאָרגעשטעלט אין אַלגעמיינע ציפערן דעם נאָך נישט בעשטעטיגטען פרעלימינאַריום פון בודזשעט פאַר-דער שטאָדט קעלץ אויף די יאָהרען 30 | 1929.

לויט די אינפאָרמאַציעס פאַר דער פרעסע ווערט פון פרעזידענט דער בודזשעט פאָרגעשטעלט לויט פאָלגענדען סדר:

די אויסגאַבען פון געוועהנליכען בודזשעט בעטרעפען זל. 2,188008 מיליאָן איינקונפט זל. 1,502000 מיליאָן פעהלט 686 טויזענד זל.

די אויסגאַבען פון אנ'אויסערגעוועהנליכען בודזשעט בעטרעפען זל. 2,86000 מיליאָן איינקונפט זל. 1,932000 מיליאָן פעהלט 154 טויזענד זל.

כדי צו דעקען דעם דעפיציט האָט דער פרעזידענט ערקלערט. וועדן פאָר-געזעהען פאָלגענדע מעגליכקייטען:

די ראַטע פאַר דער אולען הלוואה צוזאַמען מיט די פראָצענטער בעשטעהען צוזאַמען אַ סומע פון 438 טויזענד זל., הייל-קאָסטען פאַר אָרימע קראַנקע 200 טויזענד זל. צוזאַמען 638 טויזענד זל. אויף צו דעקען די סומע פון דער הלוואה פאַר „אולען" קאָן דער מאַגיסטראַט געניסען אַנ'הלוואה אין דער מלוכה'שערווירטשאַפט'ס-באַנק אויף אַ סומע פון 1 מיליאָן 700 טויזענד זל. אויף אַ טערמין ביז'ן יאָהר 1933. דע-מאָלט איז צו ערוואַרטען, אַז די קאַנאַליזאַציע און וואַסער-לייטונג וועט שוין איינגאַנצען געלאָזט ווערען אין בעטריעב, אָדער ווען די קאַנאַליזאַציע-אינוועסטיציעס וועלען אָנהויבען געבען פערדינסט. ווייטער וועגען די 200 טויזענד זל. אויף צו דעקען די הייל-קאָסטען פאַר אָרימע קראַנקע וועט מען דאַרפען געפונען אַ ספּעציעלען שטייער וועמענס רעכט איינצופאָהנען ס'איז גע-וואָרען קוועסטיאָנירט דורכ'ן אַדמי-ניסטראַטיווען טריבונאַל און וועגען וועלכען דער פראָצעס ס'איז נאָך ביז ביינט נישט ליקווידירט געוואָרען.

ווען אָבער אין דעם אופן וועט זיך נישט לאָזען ערלעדיגען דער דעפיציט דאָן בלייבט אין אויסערגעוועהנליכען בודזשעט אַ דעפיציט פון 154 טויזענד זל., וואָס וועט זיך לאָזען דעקען פון פערלעגענע שטייערן

די פוילישע צייטונג „סלאָוואָ קעלצע-קיע" ציטירענדיג דעם בודזשעט-פראָ-יעקט פון קעלצער פרעזידענט וואַרפט זיך ארויס, אז ווען מ'זאָל שוין אפילו מסכים זיין אויף די ראַטעס און פראָ-צענטער פון די אולען-הלוואה וועלכע וואַקסען איבער די פינאַנציעלע מעג-ליכקייטען פון קעלץ, איז אָבער נאָך אַ פראַגע צי די הלוואה אין דער ווירט-שאַפטס-באַנק וועט ענדערען די סיטו-אַציע. דאָס איז דערפאַר, ווייל קעלץ איז מעהר נישט אימשטאַנד צו צאָה-לען ראַטעס און פראָצענטער פאַר דער אולען-הלוואה, וועלכע בעטרעפט 500 טויזענד דאָלאַר, אָדער 4 מיליאָן 450 טויזענד זל. אַזאַ סומע וועט קעלץ ניט זיין ביכולת צו בעצאָהלען נאָך 1933, ווען עס געהט נאָך צו פראָצענטער און ראַטעס פון דער פראָיעקטירטער הל-וואה אין דער ווירטשאַפטס-באַנק אין דער גרויס פון 1 מיליאָן מיט 70 טוי-זענד זל.

די זעלבע צייטונג איז אויך אין צווייפעל, צי די 200 טויזענד זל. אויף היילען אָרימע קראַנקע וועט זיך לאָזען לייכט רעאַליזירען, ווען אפילו דער טריבונאַל זאָל יאָ ערלויבען אַ ספּעציע-לען שטייער, ווייל דער שטייער-שרויף אין קעלץ איז שוין אַזוי אויך גענוג אָנגעדרייהט.

ווייטער צו געפונען די לעזונג אין פערלעגענע שטייערן, שרייבט ווייטער די „סלאָוואָ", איז אויך נישט אויס-פיהרבאַר, ווייל די פערלעגענע שטייערן קאָנען זיך נאָך מעהר פערגרעסערען, צוליב דעם, וואָס אין די קעשענעס פון די בירגער איז פוסט. ס'וועט נישט העלפען, איז די מיינונג פון דער „סלאָוואָ", דער געשיקסטער ספּעק-העטסטראַטאָר.

די „סלאָוואָ" איז אויך אַ קנאַפער סאַמין אין אַ בעדייטענדער הכנסה פון דער קאַנאַליזאַציע און וואַסער-לייטונג אפילו אין יאָהר 1933. אין יענעם יאָהר האַלט די „סלאָוואָ" וועט קעלץ נישט רייך ווערען מיט נאַפט-גרובען, אָדער דיאַמענטען קאָפאַלניעס. מ'דאַרף נעמען די ווירקליכקייט ווי זי געהט.

דער אויספיהר פון די „סלאָוואָ" איז אַלזאָ די איינציגע עצה פון פיהרען אַ ווירטשאַפט אין די ווייטגעהענדסטע פאָרמען פון שפּאַרזאַמקייט.

אויף דער זעלבער קאָנפערענץ האָט אינזש. וואָלסקי אינפאָרמירט וועגען אַ באַהן-ליניע קעלץ—מענדזשעכוּוו.

אויף דער פרעסע-קאָנפערענץ זענען איינגעלאַדען געוואָרען פאָרשטעהער פון פאָלגענדע פוילישע צייטונגען: גאַזע-טא קעלעצקא, אָפיניע, סלאָוואָ זאַגלעמביער עקספרעס און דער קראַקאָ-ווער אילוסטרירטער קוריער. די לאָ-קאַלע יודישע צייטונג „ראַדאָמער-קעל-צער לעבען" איז אויף דער קאָנפערענץ נישט געוועזן בעטייליגט. דאָס איז אונז אַ גרויס וואונדער, ווייל עס גלויבט זיך נישט, אַז דעם פרעזידענט ה' געטעל זאָל נישט זיין בעקאַנט פון דער עקזי-סטירענדער יודישער צייטונג אין קעלץ.

דאנקזאגונג.

מיר דריקען אויס דעם טיפסטען און עהרענווירדיגסטען דאַנק דעם זעהר געאַכטעטען און חשוב'ען ראַדאָמער רב הרב יחיאל קעסטענבערג פאַר זיינע ערפאָלגרייכע אינטערווענץ אין דער פאָליציי לטובת אונז, אָרי-מע יודישע בעקער ס. היינטיגען דאָנערשטאָג, אין מאַרק-טאָג, בשעת מיר האָבען אַרויסגעבראַכט אויף דער רייטשיל אונזערע געבעקסען, בכדי צו פערדינען אויף שבת — האָט די פאָליציי, קוועסטיאָנירענדיג אונזערע רעכט אויפ'ן דערמאָנטען שטעה-פּלאַץ, פערמאָגען אונז אַלע צוזאַמען מיט די גע-בעקסען. אין קאָמיסאַריאַט האָט מען אונז פערהאַלטען און ס'האָט געדראָהט אונז צו פערבלייבען אין ארעסט אַ לענגערע צייט. אויסער דעם האָט אונז געדראָהט אַ געלד-שטראָף מחמת דעם, וואָס די געבעקסען וואָלטען פערלוי-רען זייער פרישקייט און דער טאָג וואָלט פערביי, און מיר וואָלטען זיי נישט געקענט מעהר אויסברענגען.

ווען מיר האָבען זיך געווענדעט צו הרב קעסטענבערג האָט ער זיך וואַרים פּעראינטערעסירט מיט אונזער גורל און נישט געריהט אַזוי לאַנג, ביז ער האָט נאָך שטאַרקע אינטערווענצען אויסגעווירקט, אַז מיר זאָלען תיכף בעפרייט ווערען און די געבעקסען זענען אונז אומגעקעהרט געוואָרען. דערפאַר פיהלען מיר פאַר אונזער חוב אונזער טיפסטען דאַנק בעקאַנט צומאַכען דער עפענטליכקייט.

מיט אכטונג **אַ גרופּע ראַדאָמער בעקער'ס.**

Garbatka-Letnisko

WILLIA 148

(obok willi MIELCZEWSKIEGO)

Z dniem 15 Czerwca zostaje OTWARTY **PENSJONAT**

p. f. **„ZDROWIE"**

Wikwintna kuchnia, dobra towarzystwa, Radjo, Pathephon i t. d.

Miejscowość lesista zdrowa, niedaleko od stacji.

Ceny przystępne!

Szczegółowych informacji udziela **J. M. CHAJT** Radom Żeromskiego Nr. 25.

Teatr „Rozmaitości" Radom

W sobotę dnia 25 Maja 1929 o godz. 8.30 wiecz.

Tylko jeden Występ OPERY WARSZAWSKIEJ KAMERALNEJ

MADAME BUTTERFLY

egzotyczna japońska opera w 3-ch aktach g. Pucciniego

z Olgą Orleńską *w roli tytułowej.*

Opera zostanie odegrana w całości.

Bilety w cenie od 1.70 do 6.20 wcześniej do nabycia w firmie J. Mieczsnikowski Lubelska 13, tel. 125 — SZCZEGÓŁY w AFISZACH.

נויטיגא לערן-יונגעל

פון אנשטענדיגע עלטערן

צו אַ גאָלדשמיד-אַרבייט

צום ה' שמואל בלומענפעלד

קעלץ, קאָזיא 20.

אַ האַרציגסטען ווינש דעם חבר
שלום שטערנזיס
צו דיינע תנאים
מיט פרל' א. ווייסבראָט.
קעלץ
משה אלבערט
חיים אורבאַך.

תודה גלויה.

ההסתדרות החלוץ בקילצה מביעה בזה את תודתה החמה להציוני הנשגב, אד"ר יעקב שץ מקילצה בעד בקורו ש"א על מנת לקבל פרס את חברי ההסתדרותנו שהוכשרו להכשרה החלוצית ולעליה לארצנו.

עבודת חברנו על שדי ארצנו הבנויה — יהי' שכרו.

ההסתדרות „החלוץ" בקלצה.